

Kansalliset rakenteet huono-osaisuuden ennaltaehkäisemiseksi – näkökulmia nykyhetkeen ja tulevaan

Vahvuuksien kautta voittoon - toimintamalleja sosiaalisesti kestävään lapsuuteen, Kuntaliitto 16.12,2020

VTT, kehitysjohtaja Petra Kouvonen

Huono-osaisuuden ennaltaehkäisy tapahtuu varhaislapsuudessa

Lapsuudessa alkavan syrjäytymiskehityksen katkaiseminen tulisi yhteiskunnassa nähdä keskeisenä vaikuttavuusinvestointina

Ilmiöön tarttuminen edellyttää että osaamme:

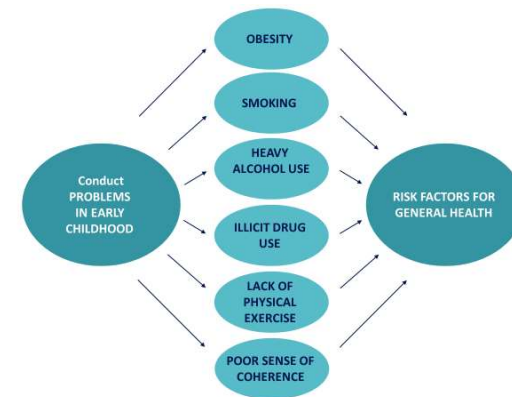
- ✓ erottaa **väestöryhmän**, johon kohdistumalla olisi saavutettavissa merkittäviä säästöjä samalla lisäten väestön hyvinvointia
- ✓ tunnistaa **vaikuttavimmat menetelmät** ilmiön katkaisemiseksi
- ✓ mahdollistaa vaikuttavien keinojen **käyttöönotto**, juurtuminen ja seuranta

Ns. rapid learnin viitekehys (esim. Etherdge, 2014; Friedman ym., 2010)

Lasten käytösongelmien kytkös huono-osaisuuteen

- Keskeisin huono-osaisuuteen vaikuttava tekijä lasten kohdalla on alle kouluikäisten lasten kohdalla **diagnostisoitu käytösongelma** (Sourander ym., 2007; Sourander ym., 2009)
- Käytösongelmadiagnoosin saaneista lapsista **yli puolet on sijoitettu** (Kääriälä, 2020)
- **Kiusaaminen** on yksi käytösongelmiin liittyvistä oireista (Tiiri ym. 2020 *unpublished*)
- **Hoitamaton käytöshäiriö johtaa lisääntyneeseen terveyspalvelukäyttöön, lisääntyneeseen sairaalapaikkakäyttöön ja lisääntyneeseen riskiin olla toimeentulotuen varassa** (Rivenbank ym., 2018).
- Käytöshäiriö **maksaa 10-kertaisesti** yhteiskunnalle verrattuna ei-käytöshäiriöiseen (Scott ym. 2001).
- Yksi syrjäytynyt nuori maksaa yhteiskunnalle noin puoli miljoonaa euroa (Hilli ym. 2017). Sen sijaan käytöshäiriön **varhaispreventio maksaa noin 2000 euroa per lapsi**, minkä on todettu maksavan itsensä takaisin vähentyneenä syrjäytymisenä ja sairastamisena (Nystrand, 2019).

Miltä tilanne näyttää Suomessa?

- ✓ Pienten, alle kouluikäisten lasten osalta **on siis hyvin tiedossa** miten eri psyko-sosiaaliset ongelmat ovat kytköksissä huono-osaisuuteen
- ✓ Alle kouluikäisten lasten käytösongelmien on tässä keskeinen ilmiö, joka näkyy lapsuus- ja nuoruusvuosina korjaavissa palveluissa (esim. Huikko, ym. 2017)
- ✓ Myöhemmin elämässä ongelma voi näkyä esim. heikkona kiinnittymisenä työmarkkinoilla tai ennenaikaisena eläköitymistarpeena (Eläketurvakeskus, 2020)

Hyviä menetelmiä käytösongelmien varhaiseen hoitoon on olemassa

Meillä on Suomessa käytössä arvioituja menetelmiä (=esim. Voimaperheet, Ihmeelliset vuodet), joilla ongelmiin olisi mahdollista tarttua oikea-aikaisesti ja tuettuna!

Poimintoja Voimaperheet hoito-ohjelman implementointisuunnitelmasta

- Huolellinen rekrytointi ja menetelmäkoulutus
 - Viikon kestävä koulutus
 - Kuntien ja SOTE-alueiden koulutus ja yhteistyö
 - Yhteinen puolen päivän koulutustilaisuus
 - Käyttäjystävälliset raportit
- jotka implementointitutkimusryhmä toimittaa sähköisesti esimiehille
- Tarvittaessa booster-koulutusta joko etänä tai paikallisesti
 - Ylläpitokoulutuspäiviä järjestetään vähintään joka toinen vuosi
 - Materiaalin tarjoaminen alueille

Lähde: Kouvonen & Kurki, 2020.

https://kasvuntuki.fi/tyomenetelmat/voimaperheet/?_sf_s=voima

Näyttöön perustuva interventio + räätälöity implementointistrategia = todennäköisyys onnistuneelle implementoinnille kasvaa

Interventio	Implementointi		
		Tutkimukseen perustuva⁷ (vaikuttava)	Ei tutkimukseen perustuva (ei vaikuttava)
	Näyttöön perustuva (vaikuttava)	Onnistunut implementointitulos Mahdollisuus saavuttaa intervention avulla toivotut tulokset kohderyhmässä	Epäonnistunut implementointitulos Heikot mahdollisuudet saavuttaa intervention avulla toivottuja tuloksia kohderyhmässä
	Ei näyttöön perustuva (vaikutukset tuntemattomat tai ei vaikuttava, mahdollisesti jopa haitallinen)	Onnistunut implementointitulos Heikot mahdollisuudet saavuttaa intervention avulla toivottuja tuloksia kohderyhmässä	Epäonnistunut implementointitulos Heikot mahdollisuudet saavuttaa intervention avulla toivottuja tuloksia kohderyhmässä

Lähde: soveltaen Fixen ym., 2005 sekä Gomez 2014

Taulukko 1: Intervention vaikuttavuus suhteessa implementoinnin vaikuttavuuteen.

Implementointiosaamisen tuen rakentaminen on kansallisesti vielä kesken...

...ja edellyttää jatkossa rakenteita, joilla:

a. **tukea alueita** menetelmien implementoinnissa ja tarjota niin paikallisesti kuin kansallisesti tutkimusnäyttöön perustuvia seurantatyökaluja

b. **tukea menetelmien kotipesiä** esim. sairaanhoitopiirien yhteydessä. Suomessa erikoissairaanhoidon keskittämisasiasetus (VN:n asetus 582/2017), edellyttää että psykososiaalisten menetelmien arviointi ja koulutus tulisi liittää osaksi viiden sairaanhoitopiirin toimintaa

c. **tehdä näkyväksi mitä keskeisten huono-osaisuuteen vaikuttavien ongelmien katkaisemiseksi tarvitaan** kansallisesti, esim. onko kyseisen ongelmaan olevissa näyttöön perustuvia menetelmiä, onko menetelmiin olemassa suomalaisia kouluttajia miten hyvin menetelmät tavoittavat kohderyhmäänsä jne.?

Vaikuttavat menetelmät eivät juurru itsestään

- ✓ Tulevaisuuden Sote -ohjelman kautta *kaikki alueet ovat saaneet rahoitusta näyttöön perustuvien menetelmien implementoimiseksi.*
- ✓ Ilman em. implementointitukea investointi vaikuttaviin menetelmiin uhkaa jäädä hukkainvestoinniksi.

Kick off seminaari 14.1.2020 ja työpajat implementoinnin tueksi 2021!

Laatua ja vaikuttavuutta lasten ja nuorten palveluihin - näyttöön perustuvat menetelmät osaksi päivittäistä työtä

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtaminen Hyvinvointi- ja terveyserot

Lapset, nuoret ja perheet Sote-uudistus

Torstai 14.01.2021 - Torstai 14.01.2021

12:00 - 15:30

Etäseminaari

Lataa omaan kalenteriisi

Kenelle

erityisesti sote-johtajat, sote-palvelujen vastuhenkilöt

TAPAHTUMAT – 25.11.2020

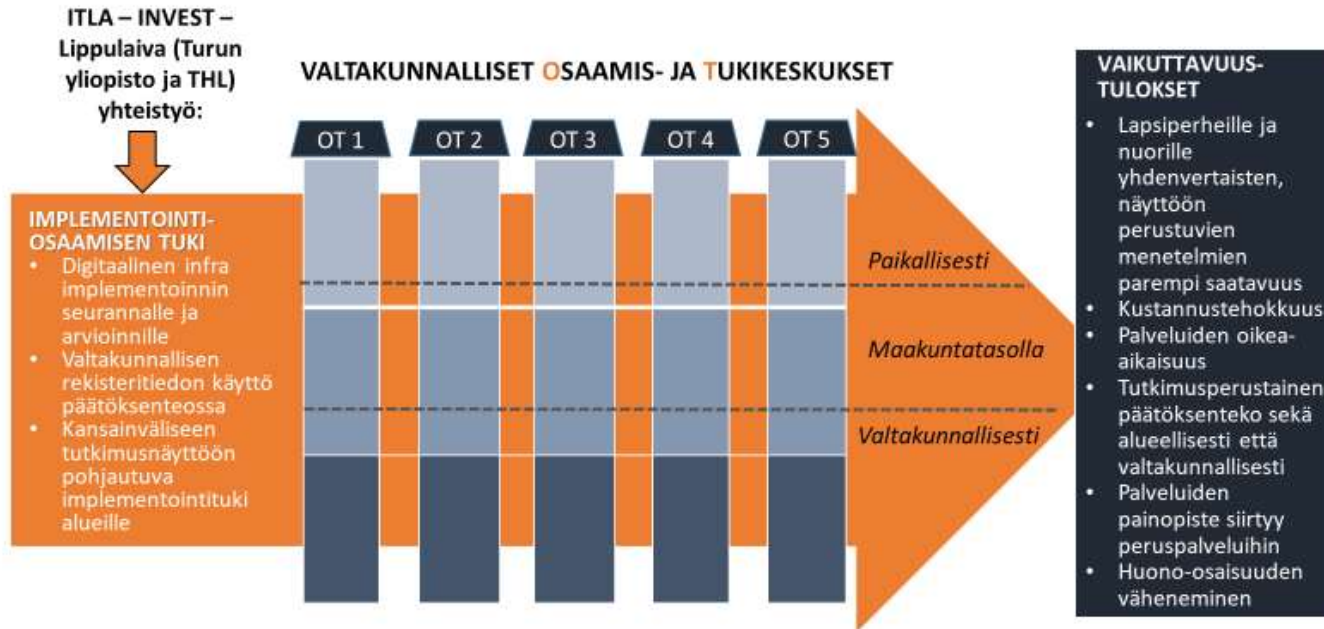
Laatua ja vaikuttavuutta lasten ja nuorten palveluihin – näyttöön perustuvat menetelmät osaksi päivittäistä työtä 14.1.2021

» LUE LISÄÄ

itla

Ehdotus menetelmäosaamisen vahvistamiseksi kansallisesti

Itlan ja INVEST –tutkimushankkeen (THL, TY) yhteistyöpohjalle rakentuva implementointiosaamisen tuki mahdollistaisi pohjan tarjota vaikuttavia menetelmiä intensiivisesti, pitkäjänteisesti ja tutkimukseen perustuvasti alueilla, jotka valtionavustuksen muodossa ovat saaneet tukea sellaisen näyttöön perustuvan menetelmän käyttöönottoon, joka kohdistuu keskeisesti lasten ja nuorten huono-osaisuuskierteen katkaisemiseen.

Käytännössä portaittainen eteneminen implementointiosaamisen tuen vahvistamiseksi alueilla syrjäytymiskehityksen katkaisemiseksi?

Varhaisen tuen vaikuttavuuden lisääminen kahdella kärjellä: implementointiosaamisen vahvistaminen näyttöön perustuvien menetelmin osalta sekä henkilöresurssin lisääminen?

- Pelkkä ammattilaisten osaamisen vahvistaminen näyttöön perustuvien menetelmin ei välttämättä riitä korjaavien palveluiden tarpeen ja kustannusten kasvun taittamiseksi
- Vaikeassa taloudellisessa tilanteessa olevien kuntien talous ei ehkä heti mahdollista varhaisen tuen lisäresursointia, kun korjaavien palveluiden kasvavat kustannukset on joka tapauksessa katettava
- Suunnan pitäisi **pitkällä tähtäimellä** kuitenkin olla se, että toimimalla näyttöön perustuvasti saamme aikaiseksi pysyviä hyvinvointimuutoksia väestöryhmissä, kuten käytösongelmista kärsivät lapset/perheet, jotka pikemmin vähentävät kuin lisäävät kustannuksia
- Tähän em. tarpeeseen vahvemmat kansalliset tukirakenteet interventio- ja implementointiosaamisen osalta vastaisi

Lähteet

- Etheredge, L M. Rapid Learning: A Breakthrough Agenda. *Health Affairs* 2014; Vol. 33, no. 7. <https://doi.org/10.1377/hlthaff.2014.0043>
- Friedman, C P, Wong, A K and Blumenthal, D. Achieving a Nationwide Learning Health System: *Sci Transl Med.* 2010; Nov 10;2(57):57cm29. doi: 10.1126/scitranslmed.3001456
- Hilli P, Ståhl T, Merikukka M, Ristikari T. Syrjäytymisen hinta – case investoinnin kannattavuuslaskemasta. *Yhteiskuntapolitiikka.* 2017;82:664–675. 2018;59:703–710.
- Huikko E, Kovanen L, Torniainen–Holm M, Vuori M, Lämsä R, Tuulio–Henriksson M & Päivi Santalahti P.: Selvitys 5–12-vuotiaiden lasten mielenterveyshäiriöiden hoito- ja kuntoutuspalvelujärjestelmästä Suomessa. *THL Raportti 8/2017.*
- Kouvonen, P. & Laajasalo, T. 2019. Näyttöön perustuva työ lasten kasvun tukena – miten johtaa juurtumista? Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiö. kasvuntuki.fi/implementointiopas
- Kouvonen, P. & Kurki, M. (2020): Vaikuttavien lasten ja nuorten psykososiaalisten menetelmien käyttöönoton tukeminen päätöksenteossa. 2020-luvun Suomessa. *Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti.* 2020: 57: 195–199
- Kääriälä A. Always a Step Behind? : Educational and Employment Transitions among Children in Out-of-home Care. Väitöskirja, Helsingin yliopisto. Itla Research 2020:1.
- Nystrand, C, Feldman I, Enebrink P, Sampaio F. Cost-effectiveness analysis of parenting interventions for the prevention of behaviour problems in children. *PLoS One.* 2019;14:e0225503.
- Rivenbark JG, Odgers CL, Caspi A, et al. The high societal costs of childhood conduct problems: evidence from administrative records up to age 38 in a longitudinal birth cohort. *J Child Psychol Psychiatry.*
- Scott, S. Knapp, M., Henderson, J. Maughan, B. (2001): Financial cost of social exclusion: follow up study of antisocial children into adulthood. *BMJ* 2001;323:1–5
- Sourander A, Jensen P, Davies M, Niemelä S, Elonheimo H, Ristikari T, Helenius H, Sillanmäki L, Piha J, Kumpulainen K, Tamminen T, Moilanen I, Almqvist F. Who is at greatest risk of adverse long-term outcomes? The Finnish from a boy to a man study. *Journal of American Academy of Child and Adolescent Psychiatry* 2007; 46(9):1148–1161.
- Sourander A, Ronning J, Brunstein-Klomek A, Gyllenberg D, Kumpulainen K, Niemelä S, Helenius H, Sillanmäki L, Ristikari T, Tamminen T, Moilanen I, Piha J, Almqvist F. Childhood bullying behavior and later psychiatric hospital and psychopharmacologic treatment: Findings from the Finnish 1981 birth cohort study. *Archives of General Psychiatry* 2009; 66(9):1005–1012. Suomen työeläkkeensaajat 2018. Arbetspensionstagare i Finland 2018. Earnings-related pension recipients in Finland 2018
- Tiiri E, Uotila J, Elonheimo H, Sillanmäki L, Brunstein Klomek A, Sourander A. Bullying at Eight Years and Violent Offenses by 31: the Finnish 1981 Birth Cohort Study. 2020 [Unpublished]